Ч. 66 Середа 24 марта (5 цьвітня) 1899 Рік IX

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї: незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в агенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Старостствах на провінциї:

на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Бесїда пос. Вахнянина

виголошена при дебатї буджетовій.

(Дальше).

З того взгляду проте, що не надїємо ся щоби парлямент ухвалив підвишку консумцийних податків від цукру, пива, та горівки, і з того взгляду, що з того був би для нас невеличкий зиск, думаю, що і четвертий спосіб порятованя нашого буджету відпадає. Лишає ся проте лише одна, послїдна дорога, іменно та, що всї коронні краї повинні почати спільну акцию в тім напрямі, щоби — скажу просто — припустити спільний атак на державний скарб, позаяк всї коронні краї находять ся в лихім фінансовім положеню.

Я укажу лише на Чехію. Там в сегорічнім буджетї преліміновано розходи на 22 міліонів, а доходи власні виносять ледви 1,780.000. Той недобір покривають Чехи маленькою участю в доходах з податку особисто-доходового з скарбу державного в сумі 680.000 зр., додатками краєвими 51 кр. від ґульдена, а в кінци позичками. В сім році позичкою на суму 450.000 зр. В виду того кажуть Чехи прикре, але правдиве слово правительству. Они кажуть іменно: держава забирає всьо для себе, має над 200 міліонів резерв, треба проте частину податку ґрунтового переказати краям коронним, а частину податку домово-клясового повітам або громадам, а держава най обходить ся посередними податками. Така є рада Чехів, від котрої ми далеко хиба станути не можемо. Подібну пісню засьпівають мабуть небавом всї краї коронні, а ми, здає ся, будемо мусїли прилучити ся до сего хору.

В справозданю Е. Е. п. референта є маленький натяк на сей modus distribuendi, але думаю, що за слабий. На сей modus distribuendi треба би указати виразнїйше. Треба — щоб так сказати — припустити спільний атак на державний скарб, инакше положенє країв коронних безвихідне. А наколи части, с. є. коронні краї занепадуть, то мабуть і цїлість, держава, не буде кріпка. Така постійна участь в державнім скарбі дасть краям спроможність, почати інвестицийну роботу на продуктивні цїли, а сї продуктивні інвестициї будуть з часом жерелом доходів краєвих. Під сим взглядом могла би нам примîром бути Угорщина. Там переведено доказ, що гріш вложений на продуктивні інвестициї обогачує краї, бо такі інвестициї суть відтак певним жерелом доходів для краю.

Сей проєкт, не новий, подаю проте під розвагу в. Сойму, а здає ся менї, що фінансові знатоки зможуть вже сему проєктови надати конкретні форми.

Стілько про буджет. Я [illegible] становиску, що нам треба з конечности змагати до децентралїзациї централїстичної фінансової полїтики нашої держави. А коли вже про таку децентралїзацию бесїда, то позволять в. Палата, що вступлю трохи на поле полїтичне, щоби з сего місця оправдати становище децентралїзацийно-полїтичне, яке ми занимаємо в віденьскім парляментї.

Наколи фінансовий централїзм є причиною убожества коронних країв, то централїзм полїтично національний міг би стати початком кінця нашої держави. З того одного реченя можна проте зрозуміти, длячого галицка делеґация в віденьскім парляментї не могла заняти иньшого становища, як лише автономічне (*браво!*). Замаркували ми се становище від трех лїт тим сильнїйше, позаяк з другої сторони віджили аспірациї централїстичні (так!), може копіовані з сусїдної Угорщини, котрі то аспірациї хотїли би з природного конґльомерату австрийских народів витворити якусь одноцїльну, для мене незрозумілу масу якоїсь нїмецко-австрийскої народности. Ідея, чи лучше утопія ся не нова. Наші предки як і ми в части знаємо вже смак сеї утопії. Ми переживали часи Метерніха та Баха з їх абсолютистичним централїзмом, відтак досьвідчали на собі централїзм конституцийний. На щастє — природна еволюция австрийских народів була сильнїйшою від сеї утопії і не дивота, що система внутрішної управи мусїла гнеть змінити ся. Нинї бачимо лише конець борби централїзму з автономією, на разї з автономією коронних країв, а з сеї автономії країв з конечности му[illegible]ись автономія народів.

Нїмцї ратували свій централїзм по можности всякими способами. В 1868 р. ратували его тайним договором з Поляками та Італїянцями. В 1871 р. поратував їх гр. Андрассі, а поратунок сей вистарчив їм аж до окупациї Боснї. Однакож від хвилї, коли Чехи рішили ся вступити до державної ради, починає ся вже декаденция нїмецкого централїзму. Ще

---

6)

ГЛУХИЙ КОВАЛЬ ПРАКОВСКИЙ.

(З мадярского — Кольомана Міксата).

(Дальше).

VI. Чехи в Кріжноз.

„Три ческі музиканти — почав оповідати дїд — вандрували раз через ту околицю, грубий Заграда, бородатий Шафранїк і довгоногий Заєчек.

„Їх пригода була незвичайна, бо Зиґмонд Ковач, комітатовий присяжний, що мешкав в нинїшнім докторскім мешканю, переслухував їх о тій пригодї і велїв їх зізнаня списати в протоколї. Ще нинї можна той протокол бачити і читати в канцеляриї громадскій, де він переховує ся і стереже ся як скарб.

„Три вандрівники надійшли одного лїтного вечера з Зольома через ліс і зійшли в долину. Ніч запала і зробило ся так темно і мрачно, що они не могли найти дороги.

„Були може о один- два вистріли від Кріжноз; але о тім не могли знати, бо в мрацї не видко було нїякого сьвітла.

„Тодї сказав Заграда, найстарший:

„Я страшенно утомлений, товариші. Може бути, що ми вскорі дістанемо ся до якого села, але може бути також, що ще довго будемо мусїли іти; тому я гадаю, аби ми заждали тут до рана і поклали ся спати таки в тім місци, де стоїмо.

„Оба другі згодили ся на то і уложили ся вигідно, т. є. зійшли з насипу в долину, здоймили чоботи, поклали їх під голову і позасипляли зі скрипцями на сьвіжо скошеній луцї, так, що й королї не могли би лїпше спати.

„То значить, они властиво ще не позасипляли, бо инакше були би не могли видїти, як нагле довгий ряд вікон, ледве о кілька кроків від них, заяснів ясним сьвітлом.

„Шафранїк побачив то насамперед.

„Гей, Заграда, Заєчек, а ось перед нами осьвітлена палата. Може дістанемо там що їсти і пити. — Они всї були голодні, а о спразї й не говорю. Тому позривали ся і пішли до сьвітла.

„Там була дійстно велика палата з тринайцятьма вікнами від переду, що сьвітили в ночи як ліхтарні. В серединї було весело і гамірно. Десять, двайцять рук порало ся в кухни, а запах страв майже валив наших музикантів з ніг. В салях сидїли при довгих столах дами і пани в сьвяточних одягах, і їли та пили серед загальної веселости. Але яка радість настала між ними, коли побачили музикантів!

„Якийсь рудий, вісповатий пан, в довгім дольманї з срібними ґузиками, прискочив зараз до них і крикнув:

„Хлопцї, приходите в сам час, давайте скрипцї!

„Они не дали ся довго просити, лиш грали, що лиш научили ся по дорозї з мадярских пісень і танців, і вскорі крутило ся вже цїле товариство, і поважні панї і стрункі дївчата, сїдоголові старцї і безвусі молодцї. Між тим хорошо прибрані сїльскі дївчата вносили безнастанно нові страви і безнастанно напливали сьвіжі гості з сусїдних комнат.

„Якийсь високий пан з сивим вусом, в брунатнім оксамітнім сурдутї, подав однїй старій дамі, в синїй шовковій сукни, рамя, і приступив до Шафранїка, та щось шепнув єму до уха.

„На то перестали оба его товариші грати і лиш він сам вигравав на своїй скрипцї менуета, а обоє старі танцювали. Але підчас танцю випав пани єї золотий вахляр. Заграда прискочив і підоймив єго, але панї кивнула єму, аби він єго трохи потримав. Однако за кілька хвиль щезли обоє в товпі і в сали роздав ся веселий чардаш, що притягнув нових гостий. Одна, може трийцятьлїтна панї, в старомоднім, голубім одїню, спотикнула ся, танцюючи скоро довкола, а єї золотом ткана, легонька хустина упала Заєчкови на голову, що викликало загальний сьміх.

„Тепер на якийсь час танець перервав ся а якийсь грубий пан, в червоній одежи, крикнув: „Гей, а то що за спосіб? Дайтеж музикантам їсти і пити!“

„На то счинив ся рух і біганина і звинні сїльскі дївчата поставили перед Чехами на малім столику останки з вечері, горівку і вино. Музиканти повісили скрипки на стїні і взяли ся до їди. Ах, як то всьо було смачне — лиш коби не було заносило якимсь пивничним, земляним духом! Мусїв вже бути дуже пізний час, бо сьвітла догарали і полумінь якось понуро блимала. Між тим проходжували ся пани і панї та розмавляли і сьміяли ся. Голоси гомонїли, а музиканти пили і пили, аж вкінци

раз слабий луч надії блиснув централізмови в 1893 р., коли розважний Пленер склонив своїх Німців до так званої коаліциї. Але луч сей погас з хвилею, коли пігмеї повалили Пленера. Послідний раз ґр. Бадені пробував в 1896 р. винести Німців на достойне становиско в Австриї, а заразом хотів їх помирити з системою рівноправности всіх австрийских народів. Але і ті заходи показались марними. Німці вступили добровільно на скісну площу і по правилах динаміки котять ся чим раз глубше в долину. Бар. Ґавч хотів їх ще здержати на сій скісній площі, а і теперішне правительство рефлектує ще дуже на Німців. Ґр. Тун узнав чейже язикові розпорядженя бар. Ґавча лише провізоричними. Він кликав німецку лівицю до ухваленя язикового закона в дорозі конституцийній. Кликав єї відтак ще до так зв. Grundzüge, на яких мав уложитись новий язиковий закон. А і тепер рад би ґр. Тун Німців видобути октройованим язиковим законом з сеї матнї, в котру они самі влізли.

(Конець буде).

Новинки.

Львів дня 4-го цьвітня 1899.

— Ц. к. краєва рада шкільна ухвалила між иншими на засіданях з днів 17 і 24 лютого та 3, 10, 17, 24 і 29 марта дальше: 1) іменувати учителями народних шкіл: Ант. Скульского молодшим учителем 2-кл. школи в Пробіжній, Людм. Тулієівну молодшою учителькою 6-кл. женьскої школи в Долині, Ант. Лесняка управителем 2-кл. школи в Бродах, Ем. Галяревича молодшим учителем 2-кл. школи в Мільници, Льва Гайльмана старшим учителем 6-кл. школи мужескої в Долині, Теод. Мельничука управителем 2-кл. школи в Запитові, Кам. Хованець старшою учителькою 5-кл. женьскої школи в Гусятині. Із. Самотулку управителем 2-кл. школи в Струтині нижнім, Володим. Калїчиньского управителем 2-кл. школи в Турі великій, Євг. Диковску старшою учителькою 5-кл. школи в Щирци, Кипр. Прибилу учителем 1-кл. школи в Драбинянці, Едм. Кушніра в Любчи, Йос. Гузарского в Селисках, Сим. Лукашевского в Городищи королївскім, Мих. Яворского в Лиси-[illegible] учителькою 2-кл. школи в Годовици, Єл. Гадравівну молодшою учителькою 2-кл. школи в Дублянах, Кар. Людкевича управителем 2-кл. школи в Золотниках, Володисл. Ротлендера управителем а Мар. Ротлендерову молодшою учителькою 2-кл. школи в Підбірцях, Фр. Бобиньского управителем 2-кл. школи в Тисьменичанах, Володисл. Ясиньского управителем, Володисл. Каміньского і Йос. Заґечка старшими учителями, а Йос. Сгараківну молодшою учителькою 4-кл. школи в Яричеві новім, о. Войт. Белю римо-кат. катихитом 3-кл. школи женьскої в Самборі, Стан. Орловского старшим учителем 4-кл. школи в Болшівцях, Мел. Козловску учителькою 1-кл. школи в Вільщі горинецкій, Мих. Сомчака в Хриплині, Алекс. Ляско в Милошовичах. Ів. Пеляржа управителем 2-кл. школи в Бортниках, Кат. Ястшембску молодшою учителькою 2-кл. школи в Шегинях, Ром. Левицкого управителем 2-кл. школи в Корчині, Ник. Кобилку учителем 1-кл. школи в Наклї, Анну Назаревич в Рускім селі, Людв. Еберле учителькою в Волоскові, Ант. Гмитрасевича в Дмитровичах, Йос. Марґулїеса старшим учителем 4-кл. школи в Микулинцях, Мих. Соколовского старшим учителем 5-кл. школи в Косові, Стеф. Валевску старшою учителькою 6-кл. школи женьскої в Рогатині, Мих. Добротвора управителем 2-кл. школи в Шилах, Йос. Орловского управителем 2-кл. школи в Бахірци, Густ. Гамерского учителем 1-кл. школи в Васлочині, Алекс. Федоровича в Бобулинцях і Казим. Стшелецкого в Креховичах; 2) перенести учителїв народних шкіл: Стан. Вихерка з Потока Золотого до Монастириск, Ник. Лободича з Бероздовець до Ходорова, Брон. Чехака і Мар. Чехак з Добротвора до Холоєва. Іл. Кобиляньского з Тулукова до Голов, Йос. Пашковского з Шершеновець до Новосілки; 3) іменувати Брон. Вопальку аплїкантом при IV-тій ґімназиї у Львові; поручити о. Ник. Садовскому науку руского языка в ґімназиї в Бережанах; іменувати суплентом катихитом для рускої ґімназиї у Львові о. Леонида Лужницкого; 4) перемінити 2-кл. школу в Більчи на 3-клясову; перемінити на 2-клясові слїдуючі 1-кл. школи: у Вікнї, Трибухівцях, Ласківцях, Вовславичах і Лагодові; 5) приймити до відомости справозданя з люстрациї приватної школи виділової женьскої і мужескої учительскої семинариї у Львові.

— З каси щадничої. В пятницю вечером арештовано в реставрациї Нафтули Тепфера у Львові Франца Карп[illegible] стии і будівляного підприємця. Він тішив ся довірием директора Зіми, котрий мав якісь причины бути вдячним родині сего чоловіка. Хто в щадници хотів одержати позичку, той звертав ся о протекцию до Карпиньского. За свою прихильну опінію Карпиньский побирав від позичаючих грубе винагородженє. Кажуть, що за „посередництво“ брав сорок процент позиченої квоти. В той спосіб Карпиньский, кажуть, доробив ся великого маєтку. Має він бути властителем двох сіл і кількох камениць у Львові. Єго особисте конто в щадници має бути обтяжене на суму 80.000 зр.

— Намірене обманьство. До львівскої репрезентациї товариства обезпечень „Фенїкс“ надіслав хтось лист з підписом Роберт Кунц і з офертою за суму 2.000 корон спродати тарифи градові Краківского товариства обезпечень. Лист сей відослано до дирекциї „Фенїкс“ у Відни, але заступник директора Манелес не хотів з него користати а відослав его одному з директорів краківского товариства обезпечень. Дирекция Краківского товариства віддала зараз сей лист полїциї з прошенем викритя автора нечестивої оферти. Полїция передвчера увязнила автора листу Станислава Андрашка, іспитованого практиканта товариства. Відобрано у него всї записки. Справка ся зломила вже его кариеру, а має він походити з честної родини і ледве передількома місяцями оженив ся. Причиною зрадженя тайн інституциї була жажда наживи, котрої він потребував до — зеленого столика. Андрашка відставлено до карного суду в Кракові. Заходить підозрінє, що на подібних офертах міг вже зробити інтерес з иншими товариствами обезпечень, бо підчас ревізиї найдено у него дома витяги градових тарифів. — Для поясненя цілої річи треба додати, що тарифи градові установляє ся на основі довголїтних дослідів і розсилає ся аґентам тілько на їх округ, щоби могли удїляти інформациї сторонам, котрі хотять обезпечувати свої плоди. Всї тарифи Галичини і Буковини держить ся у великій тайнї, бо в разї видач могли би послужити яко небезпечне оружиє конкуренцийне для товариств, оперуючих на тім самім поли.

— Нагла смерть. В Чорткові помер нагло в 40-ім роцї житя на удар серця начальник тамошнього суду Ів. Ангельчиковский. Смерть наступила в ночи підчас сну, бо рано найдено мертве тїло.

не чули нічого, лише якийсь глухий шум, і очи почали їм злипатись. Зробило ся відтак тихо і они попали в глубокий сон.

„Коли на другий день рано пробудили ся і протерли очи — лежали на Кріжнозкім кладовищи а їх скрипки висїли на гробових хрестах.

„Коло Шафранїкової голови лежала, немов би з него зсунула ся, людска голова, а Заграда держав твердо в руцї кість з людского рамени.

„На смерть наполохані позривали ся і побігли до села, де оповіли цїлу свою пригоду з усіми подробицями. Здивовані громадяни пізнали в особах, о яких їм Чехи оповідали своїх давно померших предків; навіть їх одїж була та сама. То всьо було неймовірне і дивне, але як раз длятого всї дуже радо повірили Чехам. Трех музикантів просто купали у винї, цїлу зиму удержували їх дармо і они ходили від хати до хати в гостину і оповідали підчас довгих вечерів о тім що бачили, однако не без того, аби не додавали за кождим разом щось нового.

„Але вкінци було тої історії Самуїлови Шпіротцї, попередникови теперішного пастора, за богато; він велїв прикликати трех Чехів до себе і сказав розгніваний:

„Любі братя во Христї!“ Тут в тім селї настановили мене, аби людям проповідувати о тамтім сьвітї а не вас. Тому кажу вам лиш тілько: забирайте ся поки час, бо инакше я покажу вам, де раки зимують.

„По тім щезли чеські музиканти справдї з села, але казка лишила ся і люди ще й тепер памятають о ній.

VII.

Перше розчарованє.

Пізнїйше чув я ще нераз ту саму історию. Кождий знав, що діяло ся на бали мерців і говорив о поодиноких особах. Лише о предках Пірошки не міг я нічого довідати ся. Я випитував людий, чи ніхто з Ґалїв не був на тім бали?

— Ну, а хтож би мав там бути? — сказала наша стара кухарка, родом з Кріжноза — таж старий Ґаль поховав свого вітця в найпідлїйших лахах і без чобіт; гадав собі що там на тамтім сьвітї може бути старий і босий. Певне, що відтак не міг він піти на баль.

То оповіданє зробило на мене величезний вплив, так що я по таким часї пригадую собі єго як найточнїйше, а тодї то цїлий тиждень думав о тім, що колись буду там лежати на Кріжнозкім кладовищи, очевидно коло Пірошки і буду з нею ходити на мертвецкі балї.

Але заки то буде! Що стане ся до того часу? І так сидів я цїле пополудне коло улиїв в пасїцї і пригадував собі на сцену в огородї і на кожде слово, яке ми говорили. І як пчоли тихо бренячи влїтали і вилїтали, так приходили і щезали мої надії і сумніви. Ах, Боже, коби то так кождий міг висисати лиш мід з цьвітів як пчоли!

Неспокійно дожидав я другої недїлї і я був би все так ждав, аби лиш мати певність. Але коли я єї буду мати? При престолї? Якже то далеко! Я був так прибитий, що був би плакав. І чому я скорше не уродив ся! Але вкінци погодивсь я з тим на гадку, що она все таки лиш мене любить.

В тижни згадували й родичі нераз про Ґалїв. Кріжнозці, що приходили на ярмарок і при тім заходили до нас, оповідали нам також дещо. І так Моравець купив справдї лучиньскі поля за пять тисячів золотих. Коли контракт був вже підписаний і гроші виплачені, поклепав хитрий Ґаль чужинця по плечи і сказав:

— Чудесний з вас чоловік, пане Дубек, але з грішми не умієте ся обходити; бачите, я був би вам лучиньске поле продав і за тисяч риньских, бо крім гречки не виросте там нї раз нічого.

Але Моравець лиш засьміяв ся і відповів так само:

— Ви дуже розумні, пане Ґаль, але не умієте цїнити вартости поля. Бачите, я був би вам дав і сто тисяч за то поле, бо там незвичайно богаті поклади вугля.

І справдї в Лучинї мала отворити ся копальня вугля і інжинїри мали приїхати вже на другий тиждень. Дальше довідались ми, що Дубек наміряє купити пречудний Кріжнозкий замок і там поселити ся.

Старий Ґаль пінив ся зі злости, виривав собі послїдне волосе і проклинав берненьского мантія, що єго так обманув.

На ту вість насупило ся лице мого вітця. Як з одної сторони брав всьо легко, так знов з другої сторони кожда неудача прибивала єго.

—Може не дасть гроший, коли такий лютий.

— Не бій ся — успокоював єго дід. — За дванайцять процент віддасть і сам себе.

Одного вечера, коли я увийшов до комнати, чув я, як бабка з материю говорили о поручнику Праковскім. Дїд сидів в своїм кріслї, курив і прислухував ся балаканцї жінок. Імовірно привіз він з міста якусь новину.

— О, о — говорила мати, роблячи скоро панчоху — отже поручник Праковский? Дивіть ся люди, та дівчина робить не злий вибір.

— Але й она хороша і має гроші — сказала бабка — а офіцири уміють приподобати ся дівчатам.

— От говорите! — крикнув дїд. — Як би я був таким як молодий Праковский, то не пускавсь би нї до кого, хиба до якої княжни, чи то в Мілянї, чи у Відни, чи де небудь. Инакше не женивсь би.

Бабка підсунула очицї на чоло і сьміяла ся тим добрим, приємним усьміхом, піднесла руку і погрозила:

Господарство, промисл, торговля, гиґієна і виховане.

Добрі ради.

— Як ростуть ростини. (III.) Зберім же тепер все то разом, що доси було сказано: 1) Основою цілої будови ростин есть кліточка. — 2) Житє кліточки і цілої ростини двигає первище або протоплязма в кліточці. В первищу знаходять ся: а) ядро кліточне, від котрого кліточка зачинає ділити ся на дві части, множити ся, розроджувати ся.— б) білковата маса, в котрій плавають зеренця мучнини, капельки товщу і т. п., а в кліточках в листю знаходять ся ще в первищу малесенькі безбарвні капельки, з котрих під впливом сьвітла і тепла творять ся зелені зеренця або т. зв. зелень листна, котра надає ростинам зеленої барви; б) кліточний сок, котрий то більшими, то меншими каплями виступає із первища, а котрий складає ся із розпущених у воді всілякого рода кислот, солий, цукру і т. п. Декотрі ростини мають того соку дуже богато в своїх кліточках, як н. пр. цукрові бураки, цукрова тростина, всілякі овочі, іменно же виноград, цитрини і т. п. і тим суть для чоловіка дуже важні. Сок той містить в собі ту поживу, яка потрібна для ростини, він її розносить по цілій ростині а забирає з неї то, чого їй вже не потреба. Вповні розвинена кліточка має зверха тонесеньку оболонку з так званого клітовиня (целлюльози), котре витворює ся з первища. Та оболонка з часом грубне і деревіє в той спосіб, що з первища нарастає на ній верства за верствою і она грубне або ціла або лиш місцями і на ній творять ся смуги ніби щеблі на драбині, або затоки і т. п. — 3) З кліточок творить ся ріжнородна ткань, а чим більше ткани, тим більша, тим довша і грубша ростина. Ткань може бути: а) ділиста, в котрій ще кліточки ділять ся, отже множать ся, і ростина росте ними вздовж або в шир; — б) тревала ткань або тревалиця, скоро кліточки перестали вже ділити ся; — г) коли ткань складає ся з круглавих, широких кліточок, поміж котрими суть т. зв. межикліточні проводи, і она есть мягка, то називає ся мякишем (perenchyma); — г) противно же, коли ткань складають тверді кліточки, то она називає ся твердня (sclerenchyma); наконець буває і така ткань, в котрій поодинокі кліточки бувають дуже згрубілі і сухі, але у воді они дуже розмакають ся і пучнявіють; така ткань називає ся сключнею або брячиною (collenchyma). Отсі всілякі роди ткани, складають ся в ростині в три громади, що творять цілу будову ростини: 1) Зверха вкриває ся ростина скіркою, котра складає ся з наскірня, котрий на самім вершку має тоненьку наболонь; під наскірнем приходять відтак сключня і твердня та корок. — 2) Друга громада складає ся з ситцевато-судинкових вязанок, котрі н. пр. в листю творять т. зв. жилки (найліпше можна їх видіти в листю бабки, з котрого они часом, коли єго урвати, звисають як нитки). Кожда така вязанка складає ся бодай з двох головних частий: дерева і лика. — 3) Третю громаду творить стрижінь в самій середині ростини, і кора.

— Робота в цьвітни: 1) В поли сїяти яре збіже а озимину треба поправляти. Де озимина випріла або вимерзла зовсім, нема очевидно іншої ради як лиш єї переорати; де же она вийшла лиш слаба, там треба їй помочи. Коли зверха на озимій пшеници зробила ся шкаралупа або коли в ній богато хопти, то треба єї боронами зрушити, лиш треба на то уважати, щоби не робити того при студенім сухім вітрі. I озиме жито можна так само зрушити боронами, але оно хоч і поправить ся від того, то все-таки не розросте ся. Коли жито вийшло з зими рідке або показує пліші, то треба присїяти єго ярим житом але, таким, котре би доспіло разом з озимим; коли нема ярого жита, то можна присїяти і ячменю. Червону конюшину в котрій миши паробили богато шкоди, або котра потерпіла від студени, треба привалкувати. Коли би же була обава, що лишать ся пліші, то треба такі місця добре зрушити боронами і засїяти італїяньский райґрас, котрий росте борзо. Коли би конюшина зовсім хибла, то треба переорати і засїяти яку иншу пашу н. пр. вику. — 2) Сїножать треба відновити і зрушити боронами, а ще ліпше справити компостом і засїяти мішанкою конюшини з травою. Коли би сїножать була мокра, треба єї конче осушити. — 3) В городі треба вже кінчити копане і роблене грядок; сїяти моркву, редьковку, цибулю і лагодити розсаду капусти. Висадки висаджувати на грядки. — 4) В саді треба дерева притинати і щепити та нищити всілякі шкідники. — 5) Хати і стайні треба провітрювати і сьвіжо білити. Так само треба провітрювати і очищувати стодоли, погреби та пивниці; дахи і стріхи, будинки, а особливо огорожу як плоти, острішки, частоколи і т. п. треба направляти, щоби відтак чужа худоба не робила шкоди і щоби не тратити часу на ту роботу, коли буде инша пильнійша.

— Кілька заміток що до управи бараболь. Мокрий ґрунт недогідний під бараболю: але так само не добрий і занадто сухий, іменно в сухім пісковатім ґрунті бараболя видає слабо. Тяжкий ґрунт вимагає добірних родів бараболї. Найліпше садити бараболю по озимім збіжу. Бараболя любить обірник, але буває ліпша і смачнійша, коли не саджена на сьвіжо згноєнім поли. До садженя треба брати середно великі бараболї; в кожду ямку можна садити лиш одну. При садженю треба уважати на відповідну пору, щоби опісля приморозки не пошкодили. В легкім ґрунті садить ся бараболю на 15 центиметрів, в середно тяжкім ґрунті на 12, а в тяжкім на 6 до 10 центиметрів глубоко, ямка від ямки на 50 центиметрів, а рядками один від другого на 70 центиметрів.

Вісти господарскі, промислові і торговельні.

— В справі насїня фацелії подає п. П. Кирчів до відомости інтересованих: „Я дістаю таке число замовлень, що не в силї подужати в короткім часї і на всї питаня відповідати. Проте прошу оповістити: Ті Вп. сторони, що вже насїнє від мене дістали, а не дістали відповіди на питане прошу заждати, заким зможу всїм відповісти лише отверто через „Народну Часопись“. Ті-ж панове, що їх замовлене я не встиг ще, мимо помочи моїх товаришів вдоволити, прошу о терпеливість — а всьо полагоджу. Тих же панів, що замовляють за гроші по цїлому кільоґрамови, чиню уважним, що кільоґрамом можна морґи засївати, а ціна одного кільо винесла би з 10 зр. Насїнє дрібоньке як мак! Хто-ж хоче таки конче 1 кільоґр., нехай виразно ще раз зазначить. — *П. Кирчів.*

— Ой, старий грибе, старий грибе, не встидаєш ся?

Дїд цмокнув губами певне длятого, аби подразнити бабку і вийшов посвистуючи з комнати.

— Але я все таки дивую ся дівчині — сказала мати. — А деж би я була сьміла щось такого робити поза вашими плечима.

— О чім ви говорили? — спитав я запираючи в собі дух.

— Певне, як раз ти мусиш то знати! — обурила ся бабка. — Хочеш ще чого? Ну, люди, дивіть ся на такого цікавого смаркача! Забирай ся на двір!

Та невиразна, уривана розмова приходила мені ще нераз на гадку і я пробовав єї пояснити собі на всілякі способи. Але неприємне чувство пригнїчувало мене і якесь погане причуте заволоділо мною, коли ми в неділю їхали до Кріжноє. Скорше, як звичайно приїхали ми під церков і дїд крикнув до фірмана:

— Не задержуй ся тут, Мішко; їдь просто до Ґалїв.

Задля моста мусїли ми їхати аж на конець села і коли ми вкінци там приїхали, побачили ми паню Ґаль і Пірошку, що вже досить далеко були від хати, на дорозї від церкви. Я зараз їх пізнав, що тоді не було легкою річию, бо женщини носили погану кринолїну і всї виглядали однако.

Мимо того любили тодїшні мужчини тодїшні жінки так само, як теперішні мужчини люблять теперішні женщини в тісно приставаючих сукнях.

— Я піду тепер до середини, аби полагодити зі старим — сказав дїд — як хочеш то ходи зі мною, як ні, то їдь назад до церкви. Я прийду там пішки.

— То ідіть самі діду!

Дїд увійшов до хати, а я велїв візникови завернути і їхати до церкви, я сам мав іти через пасторів огород.

Я міг би був дуже легко дігнати Ґалїв, але не сьмів до них прилучати ся, бо там була пані Ґалєва. Коли мене Пірошка так любила, як я єї, то мусїла чути, що я іду за нею і не відлучую ся від неї як тїнь. Она оберне ся.... я поздоровлю єї.... она почервеніє.... і.... і.... Але чи того не досить?

I так ішов я за ними. Але Пірошка не обертала ся. Часом задержала ся і схилила ся, немов би рвала якийсь цьвіт, відтак підбігала до матери. Так прийшла аж до пасторових мельонів. Нараз Пірошка скочила в бік.

— Де ти знов ідеш? — питала мати.

— Подивлю ся, як мельони підросли за той тиждень.

— Маєш на то час, як будеш вертати.

Але Пірошка не слухала, перебігла півперек конюшини і опинила ся коло грядки з мельонами.

— Ти як той лошак — сварила мати — не можна знати, коли ти приходиш і відходиш, я ще тобі причеплю дзвінок до шиї.

Але дівчина не журила ся тими докорами; побігла до мельонів, задержала ся коло того самого цьвіту, що й минувшого тиждня, нахилила ся і — можу присягнути на то, бо добре бачив — виймила з него зложений кусник паперу та сховала єго чим скорше за пазуху.

Дивую ся, що я тоді не упав на місци мертвим. Але чоловік все таки сильне сотворінє. Менї закрутило ся в голові. То так діє? Панна вибирає листи з цьвітів, а ще перед тиждпем казала, що мене любить? Але я того листу не писав, отже мусїв єго писати хто инший, а она знала хто, бо шукала письма. Ага, то ми залюблені в пана поручника, а менї говорило ся лиш длятого, аби я не зрадив тайни! Красно!

(Дальше буде).

ТЕЛЕҐРАМИ.

Відень 4 цьвітня. Нїмецкий амбасадор ґр. Айленбурґ виїхав вчера на кілька днів до Будапешту.

Прага 4 цьвітня. Президент мінїстрів ґр. Тун, котрий перебував тут підчас сьвят у своєї матери, гостив у намістника ґр. Куденгове, маршалка краєвого кн. Лобковича, у кн. Кароля Шварценберґа і у ґр. Кароля Шенборна, а вчера вечером виїхав до Відня.

Константинополь 4 цьвітня. Арештовано тут полковника Тавфіка, котрий віддавши як, дарунок султана, чорногорскому князеви, вернув тут назад. В помешканю Тавфіка зроблено ревізию.

Вашінґтон 4 цьвітня. Ґен. Отіс доносить з Манїлї: Всї ознаки вказують на то, що повстанцї знаходять ся в критичнім положеню. Побиті стратили всяку відвагу. Вертають поодиноко домів. Сильні патрулї дійшли аж на північ поза Мальольо і всюди застали такий самий стан. Населене просить о прилучене до Америки.

Софія 4 цьвітня. Урядово доносять, що недалеко місцевости Курсїл-Аґут, на шляху зелїзницї Ямболї-Адріянополь прийшло до поважної стички межи турецким а болгарским войском пограничним. Войско турецке заатакувало далеко слабший відділ болгарский, котрий однакож при помочи місцевих жителїв відпер Турків. Бійка тревала 4 години; по обох сторонах суть убиті і ранені. До стички прийшло з тої причини, що турецке войско хотїло заняти вижину, котру доси займали Болгари.

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера. — (Телефона число 569).